

- Stel enkelvoudige vragen zoals: "Heeft u lekker geslapen?" Stel geen twee vragen tegelijk zoals: "Heeft u lekker geslapen of bent u steeds wakker geweest?".
- Aanwezig zijn zonder iets te doen kan steun geven. U hoeft niet steeds te praten, het is vaak al fijn dat u er gewoon bent.
- Bezoek is belangrijk, maar meerdere personen tegelijk is vermoeiend. Dit wekt de verwardheid van uw naaste in de hand. Spreek met andere bezoekers af wie wanneer op bezoek komt. Als u met meerdere personen op bezoek komt, ga dan aan een kant van het bed of stoel zitten. Uw naaste kan zich dan zoveel mogelijk op één punt richten.
- Let erop dat eventuele bril en gehoorapparaten worden gebruikt. Neem reserve batterijtes mee.
- Zorg dat uw naaste zijn eigen kleding en schoenen draagt.
- Breng enkele vertrouwde zaken van thuis mee, zoals een foto met familieleden, een eigen kussen, wekker of horloge, favoriet tijdschrift, puzzelboekje.
- Zorg voor een zoveel mogelijk normale dagindeling. Denk hierbij aan het op vaste tijden eten en drinken, op een vaste tijd opstaan, en op vaste tijden rusten.
- Ga niet mee in de vreemde ideeën of met de dingen die uw naaste hoort of ziet, maar die er niet zijn (hallucinaties). Probeer hem ook niet tegen te spreken. Wel kunt u hem duidelijk maken, dat u de dingen anders ziet, maar dat dit niet erg is. Stel gerust, maak er geen ruzie over. Als het geen effect heeft, laat het onderwerp dan rusten. Praat over echte personen en gebeurtenissen of vraag naar de gevoelens die door de hallucinaties worden opgeroepen, zoals bijvoorbeeld verbazing, angst of onrust.
- Maak gebruik van een communicatie schrift zodat bezoek kan lezen wie er is geweest wat er is gebeurd i.p.v. het steeds te vragen aan uw naaste.
- Voor verdere adviezen, vraag de verpleging.

Na het delier

Als de behandeling van het delier succesvol is verdwijnt de onrust naar de achtergrond. Vaak herinnert uw naaste zich niets meer van de verwardheid. Soms echter wel. Hij kan dan schaamte voelen over de dingen die hij heeft gedaan en angst voor het feit dat dit zomaar heeft kunnen gebeuren. Probeer u daarom met hem te praten over wat er is gebeurd. U kunt hierbij uitleggen dat het vreemde gedrag gekomen is, doordat hij zo ziek was. Hij kon dus niets doen aan zijn vreemde gedrag. Zorg daarnaast ook goed voor uzelf. Neem voldoende rust, zodat u de zorg voor uw naaste kunt blijven volhouden. Vraag eventueel anderen om hulp.

Vragen?

Heeft u nog vragen? Blijf daar dan niet mee zitten!
Bespreek ze met de arts en/of de verpleging.

Waar in deze folder gesproken wordt over "hem"/"hij",
wordt ook "haar"/"zij" bedoeld.
De verpleegkundige kan u uitleggen hoe de sensorbel werkt.

Colofon

Uitgave: Hospice de Duinsche Hoeve
Vliertwijksestraat 65, 5244 NH Rosmalen
T 073-5218881
F 073-5236554
www.hospicededuinschehoeve.nl

Uitgave: 1e druk 2015

Bronnen: www.thuisarts.nl

- Delier, acuut optredende verwardheid. Informatiefolder IKL, IKO, IKZ, december 2009
- Plotseling optreden verwardheid (delier). Informatiefolder voor patiënten Jeroen Bosch ziekenhuis, november 2015
- Verhoogde kans op een delier? Maatregelen om een delier te voorkomen. Informatiefolder voor patiënten Jeroen Bosch ziekenhuis, november 2012

Hospice De Duinsche Hoeve

Delier

Inleiding

Het gedrag en de reactie van uw naaste zijn plotseling anders dan u gewend bent. De arts of verpleegkundige heeft verteld dat er mogelijk sprake is van een delier. In deze folder kunt u nalezen wat een delier is en hoe u als naaste ondersteuning kunt bieden.

Wat is een delier?

Een delier is een plotseling optredende verwardheid. Iemand met een delier kan onrustig zijn, of juist stil en teruggetrokken.

Uw naaste kan de volgende verschijnselen hebben:

- Uw naaste is verward en praat onsamenhangend. Het is moeilijk een gesprek met hem te voeren.
- Uw naaste kan de aandacht er niet bij houden. Met momenten kan hij zeer helder zijn, en op andere momenten lijkt hij weg te dromen. Het lijkt alsof de dingen langs hem heen gaan. Misschien heeft u net iets verteld, wat uw naaste na korte tijd weer is vergeten. Realiseert u zich dat dit niet met opzet gebeurt. Uw naaste is de grip op zichzelf en de omgeving kwijt.
- Er kan een verandering plaatsvinden in het slaap- en waakritme. Uw naaste slaapt dan overdag en is 's nachts wakker. De verschijnselen van een delier zijn 's nachts vaak heviger dan overdag.
- Uw naaste kan de werkelijkheid anders ervaren. Hij hoort, ziet of ruikt bijvoorbeeld dingen die er niet zijn. Dit noemen we hallucinaties. Voor uw naaste zijn deze belevingen echt. Hallucinaties kunnen een angstige ervaring zijn voor uw naaste.
- Door deze verschijnselen kan uw naaste waakzaam, achterdochtig of zelfs agressief reageren. Soms trekt iemand zich juist stilte terug.

Het beeld kan van uur tot uur sterk wisselen. Een delier is meestal tijdelijk en kan van enkele uren tot enkele dagen/weken duren, afhankelijk van verschillende factoren als de ernst van de ziekte, behandeling, leeftijd en kwetsbaarheid van uw naaste. Een delier komt vaak voor in de laatste dagen voor het overlijden.

Hoe ontstaat een delier?

De arts probeert indien mogelijk de lichamelijke oorzaak zo snel mogelijk vast te stellen en te behandelen. Indien nodig worden medicijnen gegeven die verschijnselen van het delier verminderen. In het hospice maakt de verpleging gebruik van een zogeheten DOS-scorelijst als hulpmiddel om vroegtijdig te onderkennen dat er sprake kan zijn van een delier, omdat de diagnose soms moeilijk vast te stellen is.

De verpleegkundige probeert een veilige en rustige omgeving te creëren, en zoveel mogelijk het dag-nacht ritme te handhaven. Zij let op de inname van medicijnen, en controleert onder andere of uw naaste voldoende plast en een normale stoelgang heeft.

Om onrust en angst bij uw naaste te verminderen wordt er soms een beroep op u als naasten gedaan en kan het voorkomen dat u gevraagd wordt om bijvoorbeeld te blijven slapen. Dit gebeurt vanuit de wetenschap dat een gast rustiger wordt als hij bekenden om zich heen heeft.

In het hospice kan een sensorbel worden ingezet, indien uw naaste niet meer weet hoe de bel te gebruiken of hulp te vragen.

Dit gebeurt in overleg met de gast, en indien dit niet mogelijk is in overleg met de eerste contactpersoon.

Hoe kunt u ondersteuning bieden?

U kunt uw naaste steunen en het contact met hem verbeteren door op het volgende te letten:

- Reageert uw naaste ongewoon op uw bezoek? Zeg dan wie u bent, waarom u komt en herhaal dit zo nodig. Geef veranderingen in de situatie, gedachtegang of gedrag door aan de verpleging.
- Ga op ooghoogte zitten bij uw naaste, dit is voor hem vaak veel prettiger. Soms kan het geruststellend zijn als u uw hand op de hand van uw naaste legt, terwijl u met hem in gesprek bent.
- Spreek rustig en in korte duidelijke zinnen. >>

